
Evaluatie boa's gemeente Woensdrecht

1. Aanleiding

De gemeente Woensdrecht heeft per 1 januari 2023 gekozen voor een eigen, lokaal georganiseerde boa-capaciteit. De keuze volgde na de beëindiging van de intergemeentelijke samenwerking binnen de boa-pool Brabantse Wal en Tholen. Deze wijziging bood de mogelijkheid om beter aan te sluiten bij lokale opgaven en om meer directe sturing te geven aan de handhavingstaken. Op 3 juli 2024 hebben D66, ABZ en CDA een motie ingediend, met het verzoek aan het college om in Q2 van 2025 te komen met een analyse van de bestaande capaciteit, waarbij minimaal de volgende zaken in beeld worden gebracht:

1. Welke taken voeren boa's nu uit?
2. Welke aangewezen taken blijven liggen?
3. Welke prio 4 taken van Politie blijven liggen?

Deze evaluatie biedt inzicht in de effectiviteit en impact van de huidige inzet van twee boa's en dient als basis voor toekomstige beleidskeuzes ten aanzien van de handhavingscapaciteit. Hiermee voldoen we aan het verzoek in de motie.

2. Huidige situatie

De gemeente beschikte in januari 2023 over 2fte aan boa capaciteit, waarvan 1fte in vaste en 1fte in tijdelijke dienst. Per 1 januari 2025 is de situatie gewijzigd naar 2fte in vaste dienst. Het boa-team valt binnen de gemeentelijke organisatie onder team RO/VTH en wordt op hoofdlijnen aangestuurd door de adviseur Openbare orde en Veiligheid. De boa's zijn actief binnen Domein I (Openbare Ruimte). De boa's houden toezicht op de lokale veiligheid en leefbaarheid. Ze zien toe op de naleving van regels en pakken "kleine ergernissen" in de woonomgeving aan. Daarnaast vervullen zij een belangrijke rol bij evenementen, geven voorlichting, signaleren knelpunten en werken samen met diverse externe partners. De boa's zijn goed getraind in geweldsbeheersing. Naast het theoretische gedeelte worden ook hun aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden regelmatig geoefend, mede omdat zij handboeien dragen. Om hun opsporingsbevoegdheid te behouden, nemen de boa's verplicht deel aan permanente her- en bijscholing. Tevens is één boa opgeleid als verkeersregelaar en is de andere boa bevoegd om te handhaven op de Drank- en Horecawetgeving.

Binnen het basisteam Bergen op Zoom, bestaande uit de gemeente Bergen op Zoom, Steenberg, Tholen en Woensdrecht zijn afspraken gemaakt over het verlenen van boa-bijstand in bijzondere situaties. Hier hebben we dankbaar gebruik van gemaakt, onder andere tijdens de boerenprotesten, op Oudjaarsdag 2023 en bij het WK veldrijden in 2023. Sinds 2023 hebben zich geen grote geweldsincidenten voorgedaan waarbij onze boa's betrokken waren. Wel vond er op Oudjaarsdag 2024 een incident plaats waarbij de boa's aangifte hebben gedaan van bedreiging (er werd gericht vuurwerk naar hen gegooid tijdens hun werkzaamheden).

Sinds begin 2025 biedt de gemeente bovendien als leer-werkbedrijf een stageplek aan studenten van de opleiding Handhaver Toezicht en Veiligheid (Breda). Hiermee levert de gemeente niet alleen een actieve bijdrage om studenten kennis te laten maken met het werkveld, maar geeft de gemeente ook invulling aan haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

3. Lokale opgaven

Om de gemeente schoon, heel en veilig te houden, hebben we in de gemeente vooral aandacht voor onderstaande speerpunten. Onze boa's worden op deze thema's zoveel als mogelijk ingezet. De speerpunten zijn bestuurlijk afgestemd en zijn o.a. verwoord in het 'College Werkprogramma 2022-2026' en in het districtelijk 'Integraal Veiligheidsplan 2023-2026'. De lokale speerpunten zijn:

1. De aanpak van ondermijning en ervaren drugsoverlast:

- Ondermijning ontstaat wanneer de onderwereld (criminaliteit) en de bovenwereld (legale structuren) met elkaar verweven raken en heeft ingrijpende negatieve gevolgen voor de samenleving.
 - Drugsoverlast kan zich bijvoorbeeld uiten in dealen, overlast door gebruikers en gevaarlijke situaties door drugslabs of hennepkwekerijen.
2. De aanpak van verkeers- en jeugdoverlast:
 - Verkeersoverlast betreft o.a. snelheidsovertredingen, ongewenst rijgedrag, foutparkeren en geluidsoverlast door voertuigen.
 - Jeugdoverlast gaat vaak om samenscholing, lawaai, afval, vandalisme en omwonenden kunnen zich geïntimideerd voelen.
 3. De zichtbaarheid en bereikbaarheid van de handhavende en signalerende partijen in de wijken vergroten:
 - Het vergroten van de zichtbaarheid en bereikbaarheid van boa's en politie creëert een gevoel van veiligheid bij inwoners en werkt preventief.
 - Tevens wordt hiermee de informatiepositie verhoogd.
 4. Het uitvoeren van gezamenlijke acties die verschillende thema's omvatten, zoals verkeersveiligheid, criminaliteit en overlast (nodale acties):
 - Nodale acties richten zich op knooppunten waar verschillende vormen van overlast samenkomen, bijvoorbeeld een winkelstraat, een hangplek voor jongeren of een uitgaansgebied.
 5. Terugdringen van overlastgevende en/of verwarde personen, waarbij de samenwerking wordt gezocht met het sociaal domein:
 - Overlast door verwarde personen kan gaan om geluidsoverlast, intimidatie, openbare dronkenschap of gevaarlijk gedrag. Samenwerking met zorginstanties is cruciaal om structurele problemen aan te pakken.
 6. Internationale samenwerking:
 - De gemeente Woensdrecht grenst aan België, waardoor grensoverschrijdende criminaliteit en overlast (zoals smokkel en drugshandel) extra aandacht vragen.

4. Capaciteit en taken

4.1 Capaciteit

De gemeente Woensdrecht beschikt momenteel over twee boa's in eigen dienst, die een belangrijke rol vervullen in de veiligheidsketen. De boa's zijn met name bezig met toezicht- en handhavingstaken met betrekking tot de openbare ruimte. Openbare ruimte meldingen zijn meldingen die inwoners doen bij de gemeente aangaande leefbaarheidsproblemen, onderhoud of andere misstanden in de openbare ruimte. De boa's werken 36 uur per week en opereren meestal als koppel. Zij draaien gemiddeld 15 diensten per maand. Het werken in koppels is een bewuste keuze. Het versterkt hun weerbaarheid, eigen veiligheid en de juridische positie. Deze capaciteit vraagt momenteel om duidelijke prioritering en een efficiënte inzet van de beschikbare uren.

4.2 Taken

Meldingen (Signalen)

De boa's richten zich voornamelijk op het opvolgen van meldingen van inwoners die via het gemeentelijke meldingssysteem 'Signalen' binnenkomen. Aan de hand van deze meldingen kan de gemeente gericht actie ondernemen om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden. Vanuit hun toezichthoudende rol richten zij zich meer op preventie en controle, terwijl zij vanuit hun handhavende rol daadwerkelijk optreden en sancties opleggen bij overtredingen. In de periode van 1 januari 2024 t/m 1 maart 2025 zijn er 1.010 meldingen geregistreerd, die gerelateerd zijn aan de openbare ruimte. Het merendeel van deze meldingen gaat over parkeeroverlast, overlast personen, hinder van geplaatste objecten en geluidsoverlast.

Eigen waarnemingen (Sigmax)

Daarnaast voeren de boa's tijdens hun dienst vrije surveillances uit om de zichtbaarheid te vergroten en aandachtslocaties te bezoeken. Hierbij maken ze gebruik van beschikbare informatie en sentimenten uit de wijken (informatiegestuurd werken). Op basis van deze surveillance leggen ze eigen waarnemingen vast en ontvangen ze feedback en informatie tijdens contacten met inwoners op straat. Hierdoor reageren ze niet alleen op meldingen maar pakken ze ook proactief situaties aan die ze zelf constateren of die naar voren komen uit analyses en contacten met inwoners. Dit kan ook resulteren in eigen meldingen, die op straat direct kunnen worden vastgelegd via het systeem 'Sigmax' op hun telefoon.

Projecten

Daarnaast zijn er nog andere taken die de boa's vervullen:

- Deelname aan integrale handhavingsacties met ketenpartners, te denken valt aan buitengebied- en industriecontroles in het kader van ondermijning, jongerenoverlast en verkeersoverlast.
- Organiseren van bewustwordingsbijeenkomsten en preventierondes met buurtpreventieteams, te denken valt aan informatieavonden, workshops (veiligheidsbedankdag) en wijk rondes (voetjesacties).
- Contactpersoon zijn voor inwoners, ondernemers, scholen en buurtpreventieteams:
 - Voor inwoners: Een boa draagt bij aan het oplossen van (buurt)conflicten door betrokkenen te adviseren en, indien nodig, handhavend op te treden. Bij buurtconflicten, zoals geluidsoverlast, heeft de boa een doorverwijzende rol naar buurtbemiddeling Woensdrecht.
 - Voor ondernemers: Een boa adviseert over veiligheids- en leefbaarheidsvraagstukken.
 - Voor scholen: Een boa geeft aan leerlingen presentaties over verkeersveiligheid en houdt verbinding met de scholen.
- Ondersteunen van hulpdiensten bij levensbedreigende situaties, zoals reanimaties.
- Ondersteunen van hulpdiensten bij incidenten, zoals demonstraties, aanrijdingen en brandincidenten.

Administratieve werkzaamheden

Naast de zichtbare handhaving op straat vraagt de rol van de boa's ook om een aanzienlijke administratieve inzet. Elke melding, constatering of handhavingsactie vereist een zorgvuldige administratieve afhandeling. Dit omvat onder andere:

- Registratie en verwerking van meldingen:
Inwonersmeldingen die via het meldingssysteem 'Signalen' binnenkomen moeten tijdig en volledig worden vastgelegd, opgevolgd en teruggekoppeld.
- Rapportages en processen-verbaal:
Handhavingsacties en misstanden leiden regelmatig tot officiële rapportages of processen-verbaal die nauwkeurig en juridisch correct moeten worden opgesteld.
- Voorbereiding voor bestuurlijke maatregelen:
Boa's spelen een belangrijke rol in het aanleveren van informatie en dossiers voor bestuurlijke maatregelen, zoals waarschuwingen, dwangsommen of gebiedsverboden.
- Terugkoppeling naar inwoners en ketenpartners:
Goede communicatie over de voortgang en afhandeling van meldingen draagt bij aan het vertrouwen van inwoners in de overheid.

Beperkingen in relatie tot taken

De beperkte capaciteit maakt de inzetbaarheid van de boa's voor de gemeente Woensdrecht kwetsbaar. Om deze kwetsbaarheid te beperken, zijn er in het basisteam afspraken gemaakt over het verlenen van bijstand in bijzondere situaties. Dit helpt om de beschikbare capaciteit beter af te stemmen op de opgaven die er liggen.

De beperkte capaciteit dwingt de gemeente om keuzes te maken en duidelijke prioriteiten te stellen in de werkzaamheden van de boa's. Dit betekent dat niet alle meldingen direct kunnen worden opgepakt en dat melders

soms moeten wachten op opvolging. Daarnaast moeten we selectief zijn in het aantal geplande integrale controles, waardoor we alleen de meest urgente of impactvolle controles kunnen uitvoeren. Deze keuzes zijn noodzakelijk om de beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk in te zetten, maar het kan wel leiden tot onvrede bij inwoners en ondernemers als meldingen of controles niet direct worden opgepakt.

We hebben geen volledig overzicht van concrete taken die blijven liggen. Deze worden niet apart geregistreerd als zijnde ‘niet aan toegekomen’. Wel kan er een algemeen beeld gegeven worden van de aard van deze taken. Er kan gedacht worden aan:

- Meldingen met betrekking tot leefbaarheid: Bijvoorbeeld bij burenruzies, meldingen van harde muziek, foutparkeren of bij hangplekken van jongeren. Het komt voor dat de boa niet in dienst is als er een dergelijke melding valt. Hierdoor wordt de melding niet direct opgevolgd.
- Toezicht en handhaving: Denk aan handhaving op de Algemene Plaatselijke Verordening: zoals het handhaven van afvalregels.
- Organiseren van preventiebijeenkomsten en schakelfunctie tussen inwoners, ondernemers en onderwijsinstellingen zoals informatieavonden voor buurtpreventieteam, dorpsplatforms of ondernemers. Deze kunnen beperkt worden vormgegeven.

Drank- en horecawetgeving handhaving

Bij de ontbinding van de boa-poule is ook de drank- en horecapoule opgeheven. Op dit moment wordt er binnen de gemeente alleen reactief op meldingen omtrent drank- en horecawetgeving in relatie tot vergunningen gehandhaafd. Eén boa is gecertificeerd om op dit terrein op te treden. Om de handhaving op dit gebied te versterken, zou het wenselijk zijn dat ook de andere boa worden bijgeschoold en de benodigde certificeringen behalen.

Politie-inzet

De landelijke keuze van de politie om minder in te zetten op bepaalde leefbaarheidstaken heeft directe gevolgen voor de gemeente. De politie komt niet altijd meer toe aan bepaalde leefbaarheidstaken, waardoor deze taken nu grotendeels (en in overleg) bij de boa's terechtkomen. Er is echter geen concreet overzicht van prioriteit 4-taken bij de politie die momenteel niet worden uitgevoerd. Prio 4-meldingen zijn leefbaarheidstaken die geen spoedeisende inzet van de politie vereisen, maar waarvoor doorgaans op een later moment opvolging kan plaatsvinden. Er is wel een globaal overzicht van taken die momenteel bij de boa's terechtkomen en opgepakt worden. Dit zijn onder meer:

- Kleine ergernissen, zoals burenruzies, zwerfvuil en overlast door verwarde personen.
- Incidentele meldingen over vuurwerkoverlast en kleine verkeersovertredingen.
- Toezicht op evenementen, in gezamenlijkheid met de politie.
- Kleine milieudelicten, zoals illegale afvaldumpingen.
- Schakelfunctie van de wijkagent die momenteel in het kader van capaciteit minder kan worden uitgevoerd.

Wanneer meldingen niet kunnen worden opgevolgd door de gemeente, bestaat het risico dat melders de politie benaderen. De politie kan deze meldingen vervolgens weer doorzetten naar de gemeente, wat tot een vicieuze cirkel kan leiden. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer de boa niet in dienst is op het moment van de melding of wanneer het gaat om taken die niet bij de gemeente horen, zoals snelheidsovertredingen. Hierdoor ontstaat het risico dat melders het gevoel krijgen van het kastje naar de muur gestuurd te worden, wat kan leiden tot frustratie en een afname van vertrouwen in de handhaving/ overheid.

5. Bereikte resultaten

Er zijn inmiddels diverse resultaten bereikt op verschillende gebieden. Er is een grote verbeterslag gemaakt in het kader van de gestelde uitgangspunten om de gemeente schoon, heel en veilig te houden. Hieronder de meest relevante onderwerpen:

- Zichtbaarheid en bereikbaarheid is vergroot:
De boa's hebben een herkenbaardere rol in de wijken gekregen. Ze zijn meer zichtbaar en bereikbaar voor inwoners en ondernemers, bijvoorbeeld door vaker aanwezig te zijn tijdens markten, evenementen en drukke momenten in de wijken. Ook het regelmatig inzetten van wijkgerichte surveillance draagt hieraan bij. Dit leidt tot laagdrempelige gesprekken met inwoners, waarbij signalen worden opgevangen. Daarnaast zorgt het eigen social media-account van de boa's voor meer zichtbaarheid. Via dit account worden inwoners op de hoogte gehouden van acties, resultaten en actuele ontwikkelingen, wat leidt tot positieve reacties en meer betrokkenheid vanuit de gemeenschap.
- Significante bijdrage aan speerpunten:
De boa's leveren een belangrijke bijdrage aan de aanpak van ondermijning, drugsoverlast, verkeersoverlast en overlast door verwarde personen. Zo hebben boa's samen met de politie succesvolle integrale controles uitgevoerd en zijn er preventieve acties gehouden rondom bekende overlastlocaties. Meldingen over drugsoverlast en jongerenoverlast worden sneller opgepakt dankzij gerichte surveillance. Er worden gezamenlijke verkeerscontroles met de politie uitgevoerd, gericht op snelheid, rijgedrag, de technische staat van voertuigen en foutparkeren. Op overlastlocaties, zoals hangplekken, wordt gehandhaafd in samenwerking met jongerenwerk om de overlast in goede banen te leiden. Bij signalen van overlast door verwarde personen schakelen boa's het sociaal team in voor passende zorg en begeleiding.
- Samenwerking is versterkt:
De samenwerking met partners zoals de politie, jongerenwerk en buurtpreventie is versterkt. Het uitwisselen van signalen over overlastplekken tussen boa's, politie, jongerenwerk en buurtpreventie is vergroot, waardoor er sneller en gericht kan worden gehandeld. Ook het gezamenlijk optreden bij overlastsituaties heeft geleid tot meer slagkracht.
- Schakel tussen inwoners en overheid is verstevigd:
De boa's vervullen een belangrijke rol in het vergroten van de meldingsbereidheid en het verbeteren van de relatie tussen inwoners, ondernemers en overheid. Dit blijkt onder meer uit het aantal meldingen via meldingssystemen en de directe contacten met de boa's op straat. Ook via het social media-account weten inwoners de boa's steeds beter te vinden, wat zorgt voor een snellere en directere communicatie tussen inwoners en handhaving. De schakelfunctie van de wijkagent die momenteel in het kader van capaciteit minder kan worden uitgevoerd, wordt overgenomen door de boa.

6. Kwetsbaarheden

De huidige formatie van twee boa's is kwetsbaar, vooral gezien de grootte van het werkgebied, de toenemende vraag naar handhavingstaken, het aantal meldingen en de administratieve afhandeling daarvan. Aandachtspunten bij deze kwetsbaarheid zijn:

- De huidige boa-capaciteit staat onder druk om alle taken adequaat en veilig te kunnen uitvoeren.
- Met slechts twee boa's in dienst is de handhavingscapaciteit kwetsbaar. Ziekte, verlof, verplichte (bij)scholing en trainingen kunnen direct leiden tot onderbezetting. Dit beperkt niet alleen de zichtbaarheid en beschikbaarheid van de boa's in de gemeente, maar zorgt er ook voor dat het werken in koppels niet altijd mogelijk is.
- Er is een toename van taken. De beperkte capaciteit maakt het noodzakelijk om keuzes te maken in de inzet van de boa's. Door de beperktere inzet van de politie neemt de werkdruk voor de boa's toe.

7. Benchmarking

Begin 2024 is tijdens het bestuurlijk overleg binnen het district de bezetting van domein I boa's gepresenteerd. Onderstaande vergelijking laat zien dat Woensdrecht beperkt is uitgerust qua handhavingscapaciteit, zeker in verhouding tot het aantal inwoners.

Gemeente	Aantal boa's	Inwoners (2024)	Ratio (inwoners per boa)
Roosendaal	16 fte	77.000	1 boa per 4.812 inwoners
Moerdijk	6 fte	37.500	1 boa per 6.250 inwoners
Steenbergen	5 fte	24.500	1 boa per 4.900 inwoners
Tholen	2 fte	25.000	1 boa per 12.500 inwoners
Bergen op Zoom	12 fte	67.000	1 boa per 5.583 inwoners
Halderberge	7 fte	30.000	1 boa per 4.286 inwoners
Rucphen	4 fte	23.000	1 boa per 5.750 inwoners
Woensdrecht	2 fte	22.500	1 boa per 11.250 inwoner

Woensdrecht scoort met een ratio van 1 boa per 11.250 inwoners laag ten opzichte van omliggende gemeenten.

8. Ambities

Er zijn onderwerpen waar we graag meer inzet op willen plegen, te weten:

- Structurele zichtbaarheid, bereikbaarheid en verbinding:
Met maar twee boa's is het een uitdaging om structureel zichtbaar te zijn in alle kernen. De wens is om meer aanwezig zijn in alle kernen van de gemeente, in het kader van zien en gezien worden en de schakelfunctie die de boa's zich eigen hebben gemaakt.
- Opvolging van overlastmeldingen:
Met twee boa's is het lastig om direct op alle meldingen te reageren. Daarom is het belangrijk om meldingen te prioriteren. Intensievere en proactievere aanpak van meldingen om de leefbaarheid te vergroten is noodzakelijk.
- Projectmatige aanpak:
Door de beperkte capaciteit is het belangrijk om de beschikbare inzet te bundelen en te richten op concrete en afgebakende projecten. Meer gerichte acties op bestuurlijke thema's en ongewenste situaties vanuit het veiligheidsbeeld.
- Proactieve controles:
Proactieve controles zijn met twee boa's beperkt mogelijk. Het is wenselijk om actief toezicht houden op bekende overlastlocaties om problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken.

9. Eindconclusie

De huidige boa-inzet levert een waardevolle bijdrage aan de gemeentelijke veiligheidsdoelen. Door decentralisatie hebben boa's meer bestuursrechtelijke bevoegdheden gekregen, wat hun rol in handhaving en preventie versterkt. De gemeente Woensdrecht heeft een uitgestrekt werkgebied met een hoge vraag naar boa-inzet. Door de beperkte capaciteit van slechts twee boa's en de schaarse politiecapaciteit blijven sommige taken liggen, wat de leefbaarheid en veiligheid onder druk zet. Het werken in koppels is niet altijd mogelijk, wat risico's met zich mee kan brengen voor de veiligheid van de boa's. Ondanks deze uitdagingen zijn de boa's zichtbaar aanwezig en vormen zij een belangrijke schakel tussen inwoners en overheid.

Deze evaluatie laat zien dat uitbreiding naar vier boa's zeer gewenst is om structureel te kunnen voldoen aan de toenemende vraag en complexe opgaven. Dit vergroot niet alleen de veiligheid van de boa's zelf, maar zorgt er ook voor dat we daadkrachtiger kunnen inspelen op lokale veiligheidsrisico's en overlastsituaties.

10. Aanbeveling

Zowel het college als het veiligheidsnetwerk zijn zeer tevreden over de inzet van de boa's. Er zijn echter ook duidelijke uitdagingen. Inwoners weten de overheid beter te vinden en verwachten een snellere en effectievere afhandeling van meldingen. Door capaciteitsproblemen bij de politie worden bepaalde leefbaarheidstaken niet meer uitgevoerd, waardoor deze taken grotendeels bij de boa's terechtkomen. Het takenpakket van de boa's en de vraag naar hun inzet groeien gestaag. Om aan de toenemende verwachtingen en veiligheidsopgaven te voldoen, is formatie uitbreiding van twee naar vier boa's wenselijk. Deze uitbreiding zorgt voor meer zichtbaarheid, betere bereikbaarheid en verhoogt de veiligheid van zowel de boa's als onze inwoners. Bovendien kunnen we door de uitbreiding de samenwerking met ketenpartners versterken en efficiënter inspelen op meldingen en overlastsituaties.

11. Financiën

Kosten	2 fte voor periode van 2 jaar
Personeelskosten persoon op jaarbasis € 70.337 (Loonsomkosten 1fte schaal 7)	€ 281.348
Materieel € 10.000 per jaar ○ Lease auto; ○ Brandstofkosten; ○ Onderhoud.	€ 20.000
Overige geschatte kosten zoals kleding/opleidingen en trainen	€ 22.500
Totaal	€ 323.848